

Column

Ongemakkelijke conclusies

Het kerstreces is een goede reden om uit de oogst aan nieuwe boeken van het najaar een keuze te maken en lekker te gaan lezen. Ik hoefde niet lang na te denken welk boek ik zou kiezen. Al enkele weken had ik het nieuwe boek van Dieter Helm, *The Carbon Crunch, How We're Getting Climate Change Wrong- and How to Fix It* in mijn tas zitten, in de ijdele hoop er eerder aan te kunnen beginnen. De boodschap van het boek, waarin hij het klimaat- en energiebeleid van Europese landen onder de loep neemt, is niet meegevallen.

Door Coby van der Linde, hoofd van het *Clingendael International Energy Programme* en hoogleraar *Geopolitiek en Energiemanagement* aan de *Rijksuniversiteit Groningen*.

De lezing van Helm op de CIEP Gasdag van september jongstleden was een opwindend schot voor de boeg geweest op het boek, dat toen in een laatste fase van uitkomen verkeerde. In de lezing stak hij niet onder stoelen of banken dat het Europese beleid bol staat van de inconsistenties en dat de klimaatresul-

taten en de kosten tegenvielen. De interne energiemarkt staat op gespannen voet met het verduurzamingsbeleid door een combinatie van nationale interventionistische maatregelen.

Het emissiehandelssysteem levert niet de gewenste prikkels om de energiemix de juiste richting in te bewegen om de beleidsdoelstellingen voor 2020 te halen. Helm benadrukt in zijn boek dat het sturen op grotere aandelen koolstofarme energie de prijs van emissies drukt en de werking van dit instrument ondermijnt. Ook met energiebesparing gaat het niet goed genoeg.

Tegenstellingen

Nationale voorkeuren voor bepaalde routes kleuren het beleidspalet. Waar het ene land graag wil koersen op het verminderen van CO₂-emissies, is het andere land vooral gericht op het verhogen van het aandeel duurzaam. Uiteindelijk moet dat in 2050 leiden tot eenzelfde uitkomst, maar de weg er naar toe wordt wel gecompliceerd door

de nationale prioriteiten, omdat de interne markt de verschillende aansturingssystemen die hiermee gepaard gaan aan elkaar verbindt. De voorstanders van doelstellingen voor meer duurzame energie laten doorschemeren dat marktwerking als coördinatiemechanisme geen prioriteit heeft om het aandeel duurzaam te verhogen na 2020, terwijl anderen juist om versterking vragen van het marktmechanisme, het EU-ETS, om de klimaatdoelen te halen. De tegenstellingen tussen landen en pressiegroepen binnen landen houden daar niet op. In het politieke debat krijgen bepaalde bronnen van duurzame energie de voorkeur en bestaan er ook uitgesproken ideeën welke energiedragers in ieder geval niet in de mix mogen zitten. De keuze wordt daardoor verengd, de kosten van transitie verhoogd en de klimaatopbrengst valt tegen. Helm laat ze allemaal de revue passeren.

Voetafdruk

Helm benadrukt in zijn boek het belang

van klimaatbeleid en de noodzaak de CO₂-emissies te verlagen. Europa trompettert vaak over de successen van het klimaatbeleid en noemt dan de daling van de uitstoot ten opzichte van 1990. In zijn optiek zijn deze successen vooral te danken aan de de-industrialisatie waardoor de productie van CO₂ in Europa kon dalen, maar de consumptie van CO₂ gewoon bleef doorstijgen. Immers, veel productie werd verplaatst naar China waar producten werden vorgebracht met door kolen opgewekte energie, die vervolgens lustig werden geïmporteerd door Europa. De Europese voetafdruk is in zijn optiek helemaal niet kleiner geworden, maar juist gegroeid. De tragedie is dat ondanks de politieke bezwingelingen in G-8 verband het klimaatbeleid de uitstoot in de wereld nog steeds oploopt en dat er weinig zicht is op een wereld die binnen de 2°C blijft. Het Europese beleid draagt hieraan volgens Helm helaas ook te weinig bij.

Tegengas

Tegelijkertijd confronteert *The Economist* van 5 januari jongstleden de Amerikaanse energieontwikkelingen met de Europese. Nu verkeren de Noord-Amerikanen in de omstandigheid dat zij kunnen beschikken over ruime energiereserves. De Amerikanen behalen momenteel een snellere daling van de uitstoot van CO₂ met het vervangen van kolen door gas en de kosten van energie zijn aanzienlijk lager. De industrie in Europa klaagt inmiddels luid over de concurrentienadelen en zetten de energiediscussie in Europa verder op scherp. De vraag is of in het verpolitiekte energiedebat in veel lidstaten en in Brussel, de politieke bereidheid kan worden gevonden om de discussie die Helm aangaat over de effectiviteit, de kosten en de financiering van het Europese klimaat- en energiebeleid, serieus te voeren. ■

